

“SKAITMENINĖ EKONOMIKA LIETUVOJE:
METODOLOGIJOS KŪRIMAS IR PIRMINĖ ANALIZĖ”

ESAMOS SITUACIJOS LIETUVOJE APŽVALGA

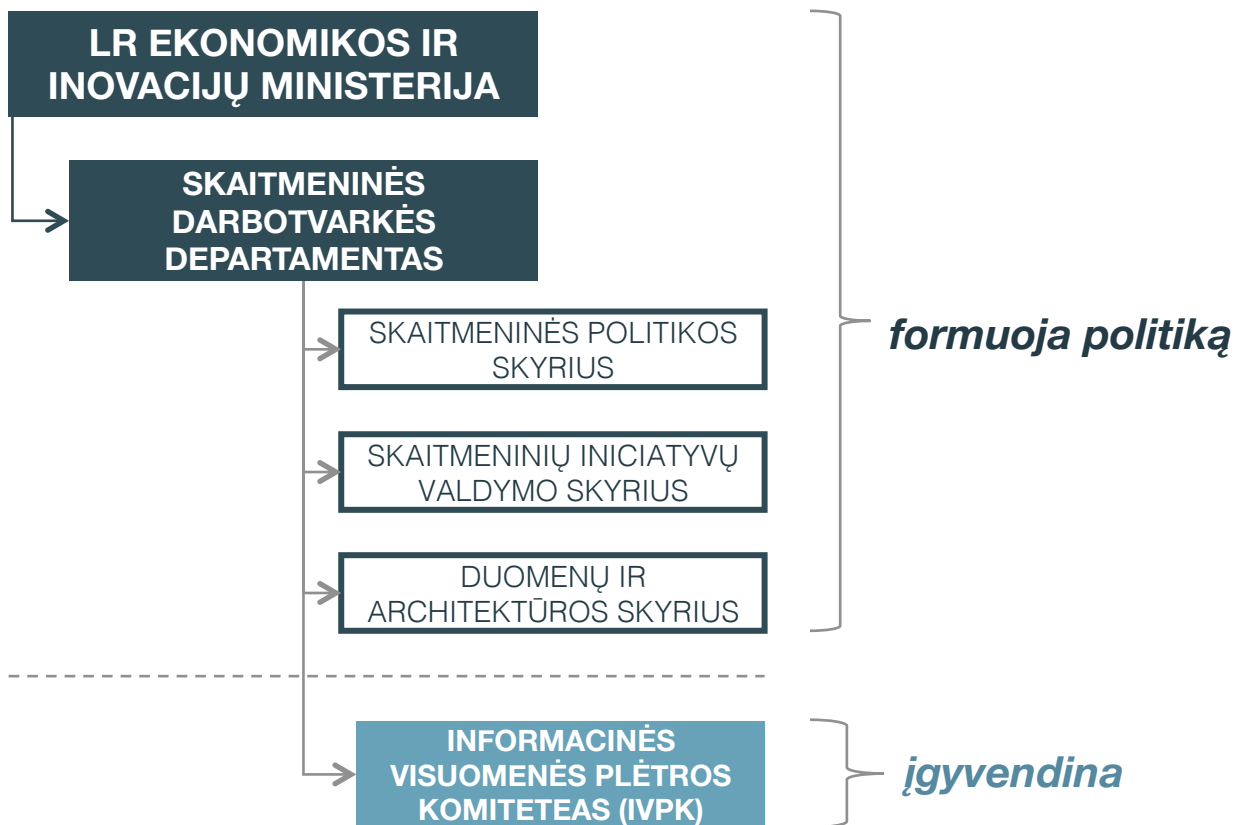
- #1** Skaitmeninės ekonomikos politikos formavimas Lietuvoje
- #2** Skaitmeninės ekonomikos stebėseną: analizės ir tyrimai
- #3** Skaitmeninės ekonomikos stebėseną: statistiniai rodikliai ir indeksai
- #4** Išvados

#1 SKAITMENINĖS EKONOMIKOS POLITIKOS FORMAVIMAS LIETUVOJE

Skaitmeninės ekonomikos ir susijusių sričių politikos sričių politikos stiprinimas yra numatytas ir LR Vyriausybės programos plane (3.1.4.5 punktas).

“E. valdžios politikos, skaitmeninės ekonomikos skatinimo politikos ir su tuo susijusių gebėjimų didinimo politikos koordinavimo stiprinimas Vyriausybės lygiu.”

2018 m. Lietuvos skaitmeninės ekonomikos politikos formavimas centralizuotas LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje, Skaitmeninės darbotvarkės departamente.

#1 SKAITMENINĖS EKONOMIKOS POLITIKOS FORMAVIMAS LIETUVOJE

Kitos ministerijos, dalinai prisidedančios prie skaitmeninės ekonomikos politikos formavimo:

	ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA	} <i>skaitmeniniai įgūdžiai ir sumani visuomenė</i>
	SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO	
	SUSISIEKIMO MINISTERIJA	} <i>infrastruktūra ir junglumas</i>
	KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA	} <i>kibernetinis saugumas</i>

Pagrindinis dokumentas, apibrėžiantis Lietuvos strategiją skaitmeninės ekonomikos srityje yra **Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“**

Pagrindiniai programos tikslai:

- #1** mažinti Lietuvos gyventojų skaitmeninę atskirtį ir skatinti juos įgyti daugiau žinių ir įgūdžių, kad jie saugiai, sumaniai ir naudingai naudotųsi IRT
- #2** kurti saugias, pažangias, gyventojams ir verslui patogias ir jų poreikius atitinkančias viešąsias ir administracines elektronines paslaugas, skatinti jomis naudotis.
- #3** puoselėti IRT priemonėmis Lietuvos kultūrą ir lietuvių kalbą
- #4** atverti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų (toliau – įstaigos) turimus duomenis visuomenei ir verslui, skatinti naudoti šiuos duomenis inovatyviems sprendiniams ir elektroninėms paslaugoms kurti, taip pat sudaryti sąlygas verslui
- #5** diegti ir naudoti IRT, kad būtų padidintas verslo efektyvumas ir konkurencingumas.
- #6** užtikrinti geografiškai tolygią sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą ir skatinti naudotis interneto paslaugomis
- #7** užtikrinti saugios, patikimos ir sąveikios IRT infrastruktūros plėtrą

#2 SKAITMENINĖS EKONOMIKOS STEBĖSENA: ANALIZĖS IR TYRIMAI

Užsienio praktikų tyrimas parodė, jog diskusijas apie skaitmeninės ekonomikos skaičiavimus galima suskirstyti taip:

#1 Abejojama skaitmeninės ekonomikos ir BVP santykiu

#2 Skaitmeninės ekonomikos dydis

#3 Skaitmenizavimo mastas ir jo įtaka

#4 Besivystančių technologijų įtaka

BVP (GDP)

Skaitmeninę ekonomiką galima matuoti kaip procentinę BVP dalį, pridėtinę vertę, kompanijų bei darbuotojų skaičius bei jų atlyginimus.

BVP IR PLAČIAU (GDP AND BEYOND)

Skaitmeninę ekonomiką galima matuoti įvertinant skaitmenizavimosi mastą ir jo poveikį ekonomikai ir žmonių gerovei.

Lietuvoje nėra daroma skaitmeninės ekonomikos ir jos dydžio BVP kontekste analizė.

Susijusios analizės ir tyrimai, kurie yra daromi – IT sektoriaus apžvalgos, daromos statistikos departamento bei INFOBALT kartu su Versli Lietuva. Čia taip pat būtų galima priskirti Investuok Lietuvoje darytus tyrimus apie IRT ir susijusias specialybes Lietuvoje.

Lietuvoje nėra daroma skaitmeninės ekonomikos įtakos analizė gerovei ar ekonomikai per se. Tačiau yra renkami rodikliai apie IT naudojimą įmonėse, namų ūkiuose bei viešajame sektoriuje.

KTU skaitmenizavimo mokslo grupė taip pat atlieka tyrimus apie skaitmenizavimą ir jo poveikį verslui pagrindė mikro (įmonių) lygiu.

#3 SKAITMENINĖS EKONOMIKOS STEBĖSENA: STATISTINIAI RODIKLIAI IR INDEKSAI

Užsienio šalių geroji praktika rodo, jog kuriant skaitmeninės ekonomikos skaičiavimo metodologiją gali būti remiamasi šiuo metu renkama statistika bei naudojami įvairūs klasifikatoriai. Lietuvoje galimų rasti klasifikatorių ir statistinių rodiklių pavyzdžiai pateikti žemiau.

Pagrindiniai rodiklių ir statistikos šaltiniai:

1. Eurostat
2. Statistikos departamentas
3. Informacinės visuomenės ir plėtros komitetas (IVPK)
4. Ryšių reguliavimo tarnyba
5. Tarpžinybinė mokestinių duomenų saugykla

pavyzdžiai:

KLASIFIKATORIAI:

- Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius
- Produktų klasifikatorius
- Profesijų klasifikatorius

Pagal EVRK galima analizuoti pridėtinę vertę, pajamas, užimtus gyventojus, specialistų skaičius, investicijas ir panašiai

Naudojantis produktų klasifikacija ir EBPO gairėmis, galima skaičiuoti, kokia ekonominę vertę turėjo produktai, kurie buvo skaitmeniniu būdu užsakyti, pristatyti arba/ir įgalinti platformų.

MAKROEKONOMINIAI RODIKLIAI (NACIONALINĖS SĄSKAITOS):

- BVP gamybos metodu
- Šalies ūkio darbo našumas
- Bendrosios nacionalinės pajamos (BNP)
- BVP išlaidų metodu

BCG skaitmeninės ekonomikos metodologija pasitelkia BVP išlaidų komponentus, kuriuos galima rasti ir Lietuvos statistikoje.

- Namų ūkių išlaidos
- Viešojo sektoriaus išlaidos
- Įmonių investicijos

#3 SKAITMENINĖS EKONOMIKOS STEBĖSENA: STATISTINIAI RODIKLIAI IR INDEKSAI

INFORMACINĖS TECHNOLOGIJOS:

- IT valstybės ir savivaldybių įstaigose
- IT namų ūkiuose
- El. paslaugų naudojimas
- IT naudojimas įmonėse

pavyzdžiai:

- Kompiuterių naudojimas
- IT specialistai ir IT įgūdžiai
- Interneto naudojimas (fiksotojo interneto naudojimas darbo tikslais, mobiliojo interneto ryšio naudojimas darbo tikslais, interneto svetainės naudojimas, kiti interneto naudojimo tikslai, elektroninės valdžios paslaugų naudojimas)
- IT debesų kompiuterijos paslaugų naudojimas
- 3D spausdinimo naudojimas
- Robotizuotos įrangos naudojimas
- Didžiųjų duomenų (angl. Big data) analizė
- Sąskaitos faktūros
- Elektroninė prekyba - pardavimas (užsakymų gavimas) internetu, naudojant elektroninių duomenų mainus (edi); pirkimas (užsakymų pateikimas) elektroniniais tinklais

KITA STATISTIKA:

- Gyvenimo kokybės ir gerovės rodikliai
- IRT sektoriaus statistika
- Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ progreso rodikliai

Skaitmeninės darbotvarkės kontekste yra stebimi beveik 40 rodiklių siekiant matuoti programos įgyvendinimo progresą. Kiekvienas tikslas ir uždavinys turi priskirtą vieną ar kelis rodiklius kaip vertinimo kriterijus.

INDEKSAI

Pagrindinis, ir iš esmės vienintelis, IVPK stebimas indeksas yra Europos Komisijos „Skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indeksas“ (angl. *Digital Economy and Society Index - DESI*).

DESI skyrius	2017	2016
Galimybės naudotis ryšiu	8	8
Žmogiškasis kapitalas	20	20
Naudojimasis internetu	9	10
Skaitmeninių technologijų integracija	8	8
Skaitmeninės viešosios paslaugos	11	11
	13	12

#4 IŠVADOS

1

Centralizavus skaitmeninės ekonomikos formavimą, atsirado didesnis poreikis geresnės platesniems ir gilesniems skaitmeninės ekonomikos analizėms ir skaičiavimams.

2

Skaitmeninės ekonomikos skaičiavimai visame pasaulyje yra dar pakankamai naujas fenomenas. Dar nėra pasaulyje plačiai naudojamų ir patvirtintų metodologijų. Siekiant sukurti skaitmeninės ekonomikos skaičiavimo metodologiją reikalingas efektyvus viešojo, privataus sektorių bei akademijos bendradarbiavimas ir žinių dalijimasis, kadangi paruoštų metodologijų, kurias būtų galima paprastai pritaikyti Lietuvoje nėra.

3

Lietuvoje šiuolaikiniai skaitmeninės ekonomikos tyrimai (apimantys tiek procentinę skaitmeninės ekonomikos dalį tiek jos įtaką visuomenei ir gerovei) nėra daromi, apsiribojama pagrinde IT naudojimo ir įtakos specifinėms kompanijoms analizėmis.

4

Tačiau Lietuvoje (kaip ir likusioje Europos Sąjungoje) yra renkama nemažai statistinių rodiklių bei naudojama klasifikatorių, kurie galėtų padėti kurti skaitmeninės ekonomikos skaičiavimų metodologiją.

5

Skaitmeninės ekonomikos skaičiavimai padėtų kurti sėkmingą skaitmeninės ekonomikos politiką, kuri padėtų išnaudoti galimybes, suvaldyti rizikas ir užtikrinti darnią skaitmeninės ekonomikos plėtrą.